

DVADESET I TRETA GLAVA

Mnogo neshta ima za razkazvane oshte. No trjabva da preminavam kym finalnite sceni, zashtoto sym si postavila srok da svyrsha knigata do 1-vi juli – poslednija den ot redovnija mi otpusk, a az obicham, kato si postavja srok, da si go spazvam. Na nas, bylgarite, lipsata na tochnost ni e edna ot malkoto slabosti. Idva onaja vecher, naprimer, klient i mi dava neshto za prevod, mnogo speshno bilo, trjabvalo mu za sutrinta na sledvashtija den. Sjadam i go pravja do sled polunosht, a na sutrinta onzi go njama nikakyv. Dojde chak vecherta. Plati si, razbira se, kakto se bjahme razbrali, po najvisokata tarifa, ama zashto trjabvashe syn da ne spja, kato ne e bilo tolkova speshno, pyk i toj mozheshe da si spesti njakoj lev.

Ami d-r Stanchev, kato vze ot men “Fani Hil” da ja prochete? Nishto i nikakva knizhka, pyk i lesno se chete, no ja zadyrzha poveche ot dva meseca. Kolko pyti trjabvashe da mu napomnjam, dokato ja vyrne!

– D-r Stanchev, nosite li mi knizhkata?

– Pak zabravih, dushko, povjarvaj mi, prosto zabravih! V kyshti e, ne sym ja zagubil.

– Ne se i symnjavam, che ste zabravili. Pak shte vi napomnja.

Dobre che si ja pribrah malko predi da napusna, zashtoto taka i shteshe da si ostane v nechij shkaf ili dom. Nikoj ot kolegite ne mi se e obazhdal, otkakto izljazoh v otpusk. Edna kolezhka mi dylzhi smjana, pone tja da se beshe obadila, da predlozhi da mi ja plati, kato ne mozhe da mi ja vyrne. Mozhe bi smjata, che malko sym bila nakazana, ta gleda i tja da dobavi svoja skromen djal. Syshto kato vyzrastnata zhena, kojato dobavila snop sychki kym kladata na JAn Hus, eretika, zaginal mychenicheski prez 1415 g., chijato smyrt stava povod za goljamo vystanie v Praga prez pyrvija ot pette tymni veka na tursko robstvo v nashata istorija. Hus e izgoren ot Inkvizicijata na mojata vyzrast. Ostava i az da vyzklikna sega kato nego:

– O, sveshtena prostota! – che da mi poolekne pone malko.

“Fani Hil ili memoarite na edna leka zhena” beshe naj-sladkoto kolektivno chetivo v otdelenieto, kolektivno, zashtoto obikaljashe ot ryka na ryka i sladko, zashtoto predstavljava pyrvijat anglijski pornografski roman. Bil publikuvan za pryv pyt prez 1749 g. i vednaga predizvikal skandal, to se znae. Posle dvesta godini e cheten tajno, kato apokrifna literatura, prenesen bil v Amerika i v mnogo evropejski strani. Naj-nakraja, sled sydeben proces prez 60-te godini na 20-ti vek, opravdavav romana, dori kazvat, che e dostoen da zaeme polagashtoto mu se mjasto vyv velichestvenija panteon na anglijskata literatura. Naistina zasluzhava, nito e vulgaren, nito e

nasilnicheski, po-skoro e ostra satira na obshtestvoto ot onova vreme. Garniran e, estestveno s mnozhestvo pikantni sceni i zatova se chete s lekota. Ezikyt na romana e izjashten. Na mesta zvuchi kato poezija.

Noseh go i v nashija universitet minalata godina na ochnite. Smjatah da predlozha na mladija ni, ambiciozen prepodavatel da prilozhi kym tozi roman praktikite na tekstilizacija, po koito, predpolagam, e naj-dobrijat ekspert ne samo v Bylgarija, no i na sveta, no ne posmjah. Naistina trjabva da e naj-dobrijat ekspert po tezi nerazbiraemi za shirokata publika vyprosi, zashtoto sam beshe izobretil i vyvel termina tekstilizacija v edna svoja statija, publikuvana i universitetsko izdanie prez 1996 g., sled kato nauchno beshe ustanovil, che syshtestvuvashtite dotogava termini, kato naprimer tekstura, tekstualnost, intertekstualnost, ekstratekstualnost i drugi podobni filologicheski specialiteti, ne sa dostatychni. Trjabva da se dobavi i tekstilizacija, preporychvashe toj v statijata si i chrez nejnite praktiki da se trasira kartata na ne znam kakvo si beshe. Pobjah se da mu predlozha da si izprobva praktikite vyrhu "Fanito", zashtoto neshto ne mi beshe napyлно jasan teoretiko-prakticheskija mu prinos kym lingvistikata i shteshe da si pomisli sigurno, che mu se podigravam ili naj-malkoto njamashe da obyrne vnimanie na diletantskite mi vyprosi. Po princip, trjabva mnogo da vnimavam da ne sgazja luka v universiteta, che mozhe i da ne si zavyrsha vissheto obrazovanie. I nakrajja kakvo? Ot dva stola, ta na zemjata.

I taka, maj mesec zapochna mnogo dobre. Bjah poluchila pohvala ot starshata pred kolezhkite, che sym njamala nito edin propusk v stacionara prez april. Smjatah, che bjah izljazla s chest ot vojната na drebnavi zajazhdanija, podhvanata ot Skorcheva sys ili bez narezhdane ot po-visoko. Trygnah na uroci po tanci. V shkolata uchehme vals, fokstrot, tango i drugi takiva. Pokazvah stypki na sestrite v bitovkata i syblekalnjata. Mnogo zabavno beshe – hvashtah njakoja, vodeh ja kato kavaler i ja zavyrtaht vnezapno. Pripadaha ot smjah v rycete mi. Struva mi, che imam vroden uset za tancovi stypki, a mozhe i da e ot tova, che kato dete hodeh na balet v edna takava ogledalna tancova zala, samo che malko po-malka na plosht, s poliran dyrven pod i stanki kraj stenite – v edin dalechen grad, grada na moeto detstvo. Blagodarenie na tancite samo za mesec si vyzvyrnah sportnata forma, pozagubena prez zimmite meseci, i vyzstanovih dushevnoto si ravnovesie, porazklateno ot napadkite na Skorcheva.

Na 20-ti maj starshata ni sybra v bitovkata – njakyde kym objad beshe – i ni syobshti, che prof. Fonev e uredil pristiganeto na dve grupi chuzhdenci za njakolko dializi v nasheto otdelenie. Bolnite bili HCV-negativni (otricatelni za hepatit S). SHTe gi dializirame v dvete malki zali s

po tri legla. Ne ni syobshti, obache, koj den točno shte zapochnat dializa. Mislehme si, che sega se planira i koj znae koga shte stane. Njakoja ot nas se obadi, che kakto sa otricatelni, mozhe da gi zarazim s hepatit. Aparatite v ednata malka zala sa ot naj-starite, koj znae kolko zarazeni sa se izrezhdali na tjah. SHTeli da razmestjat aparatite i da slozhat ot naj-novite za chuzhdencite, otvyrna starshata. Az se obadih za izsledvanijata na bolnite, koito ne se pravjat redovno i kazah, che ako mine proverka, njama da izdyrzhim. Pokysno shtjah da formuliram – mezhdunarodna proverka, ne prosto proverka. Starshata prizna:

– Vjarno e, che bolnite ne sa izsledvani ot mnogo otdavna. Imame i dosta novi, koito napraviha po njakolko meseca, bez da sa izsledvani za hepatit.

Sled tova se obadi i Mitreva, a dumata j tezheshe, zashtoto e sypruga na habilitirano lice, lekar docent, a i znae kak da se izkazhe – spokojno, s podbrani dumi i s uvazhenie kym sybesednika. Az neja mnogo ja uvazhavah, zashtoto e edna ot naj-opitnite sestri, a osven tova ima i magistyrskata stepen ot nashija universitet, no v druga specialnost. Diplomantkata ja beshe izkarikaturila v nauchnija si trud za kolektiva ni, che avtoritetyt j bil bez pokritie, bila go gradjala vyrhu avtoriteta na vtorija si syprug, che vsichki j se podigravali zad gyrba i t.n. Ne e taka. Syprugyt j e ot moja roden kraj, poznavam go – profesionalist ot visoka klasa i prekrasen chovek, zashto da ne se gordee s nego? Osven tova diplomantkata njamashe otkyde da znae, che sestra Mitreva syshto shteshe vzeme magistyrskata stepen tri godini sled nejnata. Sestra Mitreva kaza sledното:

– Bih iskala da obyрна vnimanie na praktikata novite, oshte neizsledvani bolni da se dializirat na chistite aparati. Taka naprimer, pacient Sunaj, kojto ponastojashtem se dializira v zhylytata zala, njakolko meseca beshe na chist aparat v goljamata zala, tyj kato beshe nov bolen i se predpolagashe, che ne e zarazen. Toj ne e edinstvenijat sluchaj. Schitam, che dokato dializirame neprovereni pacienti na chisti aparati, njama garancii, che i te ne sa veche zarazeni s hepatit S i dori s hepatit V. Epidemiologichnijat risk v otdelenieto ni e mnogo visok.

Starshata izslusha rechta s narastvashta trevoga, sled koeto kaza:

– Prava ste, sestra Mitreva. Ne mozhem da garantirame dori edin chist aparat.

Tuk Dicheva ne izdyrzha:

– Profesoryt znae mnogo dobre, che njamame chisti aparati. Za kakvo gi vodi tezi chuzhdenci? I kolko narod shte dojde?

Starshata objasni, kakovoto znaeshe:

– Dokolkoto razbrah, i dve te grupi sa po 15-16 bolni, ednite ot Belgija, a drugite ot Izrael.

– Lele! – pisna ostroglaso Dicheva. – Ami kak shte gi poemem tolkova mnogo? Drug pyt shefyt otkazva da vzeme i edin bolen ot drug centyr, i bez gosti sme pretovareni, a sega gi karat napravo s avtobusa i ni gi tryshvat, bez da ni pitat. I koj gi znae kakvi shte bydat kaprizni!

Druga dobavi:

– SHTo ne si gi dializira sam? Nali ima chasten centyr s pet aparata!

– Koj znae kakvi pari smykva! – dopylni treta.

Vsichki prisystvashti zashumjaha razvylnuvano. Az si mylchah – nito znaeh kakyv chasten centyr ima profesoryt, nito me interesovashe. Toj prodylzhashe da hodi na sluzhebnite im sybiranija, pyk az si stojah na rabota, zatova ne bjah v techenie.

– Po-poleka! Po-poleka! – kaza starshata. – CHakajte pyrvo da vi kazha kolko pari dava profesoryt na smjana s chuzhdenci, da vi kazha li? – i se usmihna djavolito.

Momentalno nastypi tishina i kym starshata se nasochiha vnimatelni pogledi, pylni s nadezhda i ljubov.

– Ne e losho! – promylvi Mitreva, shtom chu za parite, i vednaga zabravi za zarazenite aparati, az pone poveche ne ja chuh da govori za epidemiologichen risk.

Prednija den ili po-prednija za koj li pyt bjahme obsyzhdali vyprosa za nashite izsledvanija za hepatit S. Njakolko sestri bjahme izpratili kryv do laboratorijata na HEI s belezhki ot lichnite si lekari, no rezultati ne poluchihme. Bjaha se izgubili njakyde po pytja. Togava Dicheva beshe izvisila vyzmuten glas, gledajki starshata pravo v ochite:

– Kakvo stana s nashite rezultati ot hepatita? Ne se li otkriha? Tova na nishto ne prilicha! HEI-to pribra parite ot Zdravnata kasa, a nishto ne svyrshi.

Starshata pak zapochna da se opravdava, che vse pitala, ama ottam vse nishto ne znaeli. Togava az se obadih:

– Prava e Dicheva! Tova na nishto ne prilicha, taka si e!

Nikoga ne sym bila iniciator na skandali. I sega, pri syobshtenieto za pristigashtite chuzhdenci, ne mozah da reagiram pyrva, no sled kato chuh mnenijata na kolezhkite, otidoh pri starshata i ja zagovorih:

– Znaesh li kakvo, mislja si za tija chuzhdenci. Te hubavo plashtat, ama da ne izleze nakraja, che si plashtat, za da gi zarazim?

– Ani, nedej da govorish taka. SHTe podberem aparatite, shte se dezinfekcirat osnovno, kakvoto mozhem, shte go napravim.

– E, da, ama az chetoh njakyde, che imalo skriti mesta vytre v aparatite, deto nikakva dezinfekcija ne dostiga.

– Nedej da mislish za tezi neshta. Ne e nasha rabota, reshili sa go otgore. Na tebe shte slozha naj-mnogo plateni dezhurstva, zashtoto si opitna i znaesh chuzhdi ezici.

– Te v Belgija ne govorjat anglijski, pyk mojat frenski e kolkoto da si izprosja boja. A, znam malko ivrit! “Mazal tov!” znaesh li k’vo e? Neshto kato “Spoluka!” Gincheto, Gincheto slozhi pri evreite, tja e rabotila v Izrael.

Starshata se usmihna razveselena i se zae da pravi grafik na dopylnitelnite smeni.

Vidjah grafika na po-sledvashtija den sutrinta, tochno v denja, kogato dojdoha pyrvite osem belgijci. Beshe napraven na otdelen, hvyrchasht list. Az imah chetiri smeni. Ostanalite izbrani da obsluzhvat chuzhdencite – po edna-dve. Nishto ne kazah, tykmo izlizah ot noshtno i oshte ne bjah reshila da podavam signal.

Vecherta na tova noshtno dezhurstvo bjah govorila s d-r Stanchev i kolezhkite, dezurni po polunosht. D-r Stanchev beshe na kompjutyra v kabineta na sekretarkata, kogato pochukah i si pokazah glavata prez otkrehnatata vrata.

– D-r Stanchev, mozhe li za malko?

– Vlez, Ani, kazhi kakvo ima.

Tyj i tyj, kazvam mu, che vsichki govorim samo za tija chuzhdenci.

– Az do тази vecher ne znaeh, che utre pristigat. Izobshtoto ne ni ostaviha vreme da obsydim polozhenieto – kazah az.

– Da, mnogo nabyrzo stana. Az syshtoto ne znaeh. Vie kakvo si govorite, sestrite?

– Ami, che mozhe da gi zarazim i da stane mezhdunaroden skandal. Kato v Libija. Ne e li opasno da gi dializirame na nashite aparati? Njamame nito edin garantirano chist. Te dali znajat kyde idvat?

– Po princip, Ani, na zapad mnogo dobre znajat, che v Rumynija i v Bylgarija ima mnogo hepatit. Za dializnite centre govorja. – Da, de, vmetnah az. – Znachi sa si napravili smetkata – zakljuchi d-r Stanchev.

– Hubavo, ama ako stane neshto, posle nas shte izkarat vinovni. Izpylnitelite, de, nali? Nashite v Libija kak gi zatvorih? Da ne bi te da sa bili vinovni?

– Mozhe i da sa bili.

– D-r Stanchev! Nashite sa nevinni! Koj znae kakvo sa im narezhdali otgore, samo che posle onija si izmivat rycete s nas, izpylnitelite. – Samo njakolko dni sled tozi razgovor po televizijata shtjaha da syobshtjat,

che mezhdunarodna ekspertna komisija e onevinila nashite medici, dokazvajki, che epidemijata ot SPIN e syshtestvuvala v bolnicata cjala godina, predi bylgarite da zapochnat rabota tam.

– Prava si, syshtoto sym go si mislel. Izpylnitelite, obache, syshto nosjat izvestna otgovornost.

– Az mislja da se otkazha ot smenite s chuzhdencite. Dazhe se chudja dali ne trjabva da alarmiram njakyde kakvo stava pri nas?

– Abe to i az mislel da se otkazha, obache sa me slozhili pyrvi men, utre do objad. Utre ostavam da gi posreshtam. Njama koj da mi go vzeme. Vizm kakvo, njama smisyl da se obazhdash. SHTom sa reshili, shte stane.

– Taka si e. Nas koj ni pita ...

– Trjabva da go napravim, Ani, tova sa naj-malko 36 000 leva. Tezi pari shte vljazat v bolnicata. Nali znaesh, che e potynala v dylgove? Pyk i za nas shte ima.

– Hm, ne sym za trijset leva – vmetnah az, – mozhe da mi izljazat prez nosa posle.

– Mozhe i da ne se zarazjat, to ne stava tolkova lesno. Vsichko e bozha rabota. No s tija nash'te bataci kato nishto mozhe da ni cyfne i njakoj SPIN, ako vzemem da gi izsledvame vsichkite.

– Sakyn! Samo toj ni lipsvashe! – zasmjah se az. Toj syshto se zasmja.

– Znaesh li kakvo mozhe da ti dojde na glavata! Profesija!

– Edno vreme gi izsledvahme na tri meseca, naj-redovno.

– Da, s taja Zdravna kasa vsichko se obyрка. Ne znam kakyv e toja nashijat mantalitet, i naj-hubavata ideja da vzemem otnjakyde, vse shte ja izopachim.

– Nie vsichko si pobylgarjavame! – i pak se zasmjahme.

– Vizh kakvo shte ti kazha, Ani. I naj-redovno da gi izsledvame, pak njama garancija. Svetyl period, nali znaesh – posle njakoj cyfne! Dano da ne se zarazjat! Mezhdru drugoto, ima edno izsledvane, za citomegalovirus (CMV), koeto izobshto ne pravim, a trjabva. V Germanija gi prosledjavaha i za nego.

– Aha, chuvala sym go. Edno vreme vzevahme na njakoi bolni, sega si spomnjam.

– Drugo vreme beshe togava – vyzdyhna d-r Stanchev.

– Ani znachi tova e. Hubavo, te i drugite vikat da ne pisha nikyde.

Njama da pisha.

– Nedej. Po-zle shte stane. Ne mozhes da opravish tija neshta. Rykovodstvoto na bolnicata taka e reshilo, te da si nosjat otgovornostta.

– Samo che, ako napravjaj proverka, da ne izleze pak, nali ...

– Njama strashno. Nie im sledim chernodrobnite probi. Ako ima neshito, te se povishavat. SGOT i SGPT sa nadezhdni pokazateli. – Njakolko dni po-kysno shtjah da procheta, che v njakakyv centyr edna chetvyrt ot bolnite s normalni stojnosti na chernodrobnite probi se okazali zarazeni s hepatit. – Pyk i da gi zarazim, bili njakakvi dyrtaci – i se razsmja. – goljama rabota! Sled shest meseca njakoj mozhe da cyfne, ama dotogava ja kamilata, ja kamlarjat – i oshte po-silno se razsmja.

Takyv beshe razgovoryt mi s d-r Stanchev. Toj naistina me uspokoi. Glasyt mu beshe uveren, zhestovete – spokojni, celijat mu vid – seriozen, dori smehyt mu beshe njakak si avtoriteten, ne kato ehidnoto hilene na shefa. Posle spomenah na kolezhkite, che sme si govorili s d-r Stanchev, no bez da navlizam v podrobnosti. Te bjaha zabeljazali, che ot izvestno vreme lekarite pokazvaha po-specialno otnoshenie kym men, preferencialno, taka da se kazhe, a tova, che shefyt me zakrilja, sama im go bjah kazala, kakto i tova, che bashta mi e pensioniran profesor. S hvalbite si mnogo sbyrkah. Dotogava nikoga ne bjah razchitala na zakrila ot shefa, dazhe go mrazeh i se bojah da ne bi njakoj da mu kazhe kakvo sym govorila zad gyrba mu. No otkakto nachih, che bashtite ni sa rabotili zaedno, vzeh neshito da ne mu vryzvam mnogo kusur. Tova sigurno e napravilo losho vpechatlenie na kolezhkite mi i gi e otchuzhdilo ot men. A pyk deto im razpravjaj, che i az sym profesorsko chedo, direktno me e izstreljalo v posoka kym protivnikovija lager. Mozhe bi zatova vsyshtnost ne pozhelaha da me izslushat, nito da prochetat kakvo sym napisala i vmesto da me podkrepjat, povjarvaha na klevetite na shefa, kojto v moe otsystvie im bil chel “signala”. Vytre pishelo, che kolezhkite mi bili glupavi kokoshki, che bili prodazhni, che se bili prodali za zhylti stotinki, takiva gluposti – Dicheva mi kaza. Beshe mnogo ogorchena i syshtevremenno ozlobena. I az – kakvo, kakvo da kazha za po-ubeditelno? Ami kazah j, che ne sym pisala nishto podobno, zashtoto men v universiteta sa me uchili da ne izpolzvam personalni napadki. Tja se posmryshti – javno ne j se vjarvashe v universiteta da sa me uchili da pisha signali. Te i ne sa! Po princip, ucheha ni kak da pishem eseta ot literaturno-kriticheski vid. Pak dobre za Dicheva, che projavi dostatychno smelost da mi kazhe kak sa gi nastroili sreshtu men. Dokato ostanalite samo si mylchaha i me gledaha poveche ili po-malko vrazhdebno – te, dovcherashnite mi prijatelki! Kolko malko e nuzhno ponjakoga, za da e razvali neshito hubavo! Njakoj poshushne na njakogo:

– ZHena ti kryshka!

I s nabedenata e svyrsheno. CHestoljubieto na myzha j e taka zhestoko naraneno, che nito shte ja izslusha, nito shte j povjarva, ako shte da plache, ako shte da se kylne v decata si, ako shte po korem da se vlachi i da mu se moli.